

NESNA KOMMUNE
Movegen 24
8700 NESNA

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

Sak/dok.: 07/02251-40

24.03.2023

Ark.: 326.12

Melding om vedtak i navnesak 2022/175– Hugla, Tomma og andre navn i Nesna kommune

Statens kartverk har gjort vedtak om skrivemåten av 21 stedsnavn i Nesna kommune:

Løpenummer (se navnesaksskjema)	Vedtak	Navn på	Merknader
1	Hugla	Øy i sjø	
2	Huglen	Bruk 21/1	Eierfastsatt skrivemåte
3	Hugla	Bruk 21/2	
4	Hugla	Bruk 21/3	
5	Huglen	Bruk 21/4	Eierfastsatt skrivemåte
6	Huglneset	Nes i sjø	
7	Hugltinden	Fjell	
8	Huglbakken	Rygg	
9	Huglbakkhågen	Ås	
12	Tomma	Øy i sjø	
13	Tommeidet	Bruk 98/1	
14	Tommeidet	Bruk 98/2	
15	Tommfjorden	Fjord	
16	Tommtinden	Fjell	
17	Tommtindvatnet	Tjern	
18	Tommskjevelen	Fjell	
19	Tomsvikåsan	Åser	
20	Tomsvikdalen	Dal	
21	Tomsvikvatnet	Tjern	

26	Mathildebekken	Bekk	Hovednavn
27	Nesnabekken	Bekk	Undernavn

Vedtaka er gjort med heimel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Navnesaken om skrivemåten av øynavna Hugla og Tomma med avleda navn blei tatt opp av Språkrådet i brev av 18.4.2020 i samband med adresseringsarbeidet i Nesna kommune. Kartverket sendte ut oppstartsbrev 20.4.2022. Navnesaken blei reist for å fastsette rette skrivemåter av navna til offentlig bruk. Avleda navn som tidligere ikke har blitt normerte i navnesak etter lov om stadnamn, er også tatt med i saksbehandlinga. I navnesak 2013/3 hadde kartverket gjort vedtak om skrivemåten Tomsvika som bruksnavn og naturnavnet Tomsvikbukta, og disse navna inngår ikke i denne navnesaken. Gårdsnavnet Hugla fikk fastsatt skrivemåten med vedtak etter lov om stadnamn i sak 1995/3, vedtaksdato 30.8.1995, og Kartverket har ikke funnet grunn til å gjenåpne disse navnesakene.

I brev av 9.3.2023 har Språkrådet gitt tilrådingar om skrivemåten av navna.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes til offentlig bruk, er hovedregelen å ta utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper for det språket som navnet inngår i, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd. Alle funksjoner som et stedsnavn har, skal tas med i saksbehandlinga for å få fastsatt rett skrivemåte til offentlig bruk.

I *Utfyllande reglar om skrivemåten av norske namn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn. Det skal legges særlig vekt på ønsket til eieren når saken gjelder bruksnavn, og om skrivemåten som eieren ønsker, ligger innenfor regelverket.

Uttale og skrifttradisjon

Opplysninger om uttalen av navna er henta fra ulike kilder som *Norske Gaardnavne. Nordlands Amt (1905)*, *Norsk stadnamnleksikon*, noen av høringsuttalelsene og det innsamla stedsnavnmaterialet til Arkiv i Nordland. Uttaleopplysninger er fylt inn i merknadskolonnen på navnesaksskjemaet fra Kartverket og fra Språkrådet, se vedlegg.

Hørings svar og tilråding

§ 6 i stedsnavnloven opplyser hvem som har rett til å være part i navnesaker. Kommunen har rett, men ikke plikt til å uttale seg. Eiere og festere har rett til å uttale seg om skrivemåten av navnet på eget bruk, og lokale organisasjoner med ei særlig tilknytning til stedsnavn har rett til å uttale seg og å være part i navnesaker. Privatpersoner har ikke rett til å være part i navnesaker, men det er sjølsagt positivt med uttalelser om navna fra lokalkjente personer slik at navnesakene blir så godt opplyst om mulig. Kartverket gjengir derfor høringsuttalelsene som er kommet inn, også fra privatpersoner. Vi har fått kopi av fra høringsuttalelsene, som kommunen bare har sendt til Språkrådet.

- 1) **Lokalutvalget på Hugløy:** «Vi har ingen merknader til forslagene, unntatt et. Vi ønsker ikke at hovedveien (som går fra Vikholmen til Nordsjøbukta) skal hete Huglaveien, men **Huglveien**. Dette fordi Hugla er et relativt «nytt» navn på øya, og et navn mange av oss innbyggere ikke bruker. Vi ønsker imidlertid at det settes opp skilt flere plasser på øya, med gårdsnavnene. Dette for å unngå at disse navnene går i «glemmeboka».
- 2) **Eier av bruk 21/1:** Eier ønsker skrivemåten Huglen for eget bruk og viser til at denne skrivemåten er brukt i matrikkelen 1907, i matrikelutkastet 1950 og i eldre utskiftedokument. Uttale: «Hoggla (tjukk L) og HOggern. Veien hit heter fortsatt Hoggelveien (med i) og øya heter Hogla.
- 3) **Eier av bruk 21/2:** «Ge. nr. 21 br. Nr. 2 ligger 1 Huglen bygd på vestsiden av øya Hugla. Veinavn vil da naturlig bli. Huglenveien».
- 4) **Eier av bruk 21/4:** «Huglen»
- 5) **Privatperson TS:** «Tomtind er et av fem fjell på Tomma som er oer 600 meter. På kartet har den fått navnet Breitind, et navn jeg ikke klare å finne opphavet til og heller ikke finne ut hvorfor Kartverket har gitt den navet. Jeg er 74 år og vokst opp på Tomma og aldri hørt noen bruke navnet, har og snakket med godt voksne folk i bygdene Tomeide, Tomsvik, Husby, Ossletten og Alsøya og alle bruker navnet Tomtind. Det kan og nevnes at navnet Tomtind har vært brukt i flere sammenheng som for eks. navnet på UL. Tomtind stiftet i 1934 og fiskeskøyta MK Tomtind fra femtitallet. Jeg foreslår at navnet endres fra Breitind til Tomtind (ikke Tomtinden). – Kan og nevne at bygda Tomsvik har så langt jeg kan finne ut brukt navnet Tomsvik, (ikke Tomsvika) i generasjoner. Tomsvik er bl. annet brukt som slektsnavn og Statens vegvesen har skiltet vegen med Tomsvik. Første gang jeg så Tomsvik ble kalt Tomsvika var da det ble planlagt Campingplass og hytte utbygging på 90 tallet».
- 6) **Privatperson AW:** «Gjennom oppvekst har jeg kun hørt benevnelsen Mathildebekken, en benevnelse mine foreldre sågar som mine avdøde besteforeldre alltid brukte. Det kan legges til at som oppvokst på Nesna var første gang jeg så benevnelsen «Nesnabekken» ved kartsøk hos kartverket».
- 7) **Tilleggsopplysning fra kommunens saksbehandler:**
«Når det gjelder fjellnavnet Tomtind må jeg bare henvise til høringsuttalelsen fra Terje Sandvær. Den virker godt dokumentert og henviser til navnebruk i alle bygdene som ligger rundt fjellet og har utsikt/naturlig tilknytning til det. I lokal dialekt mener jeg ubestemt form vil være den naturlige uttalen – altså Tomtind. Når det gjelder tjernnavnet må jeg igjen bare støtte meg til uttalelsen fra Terje Sandvær. Jeg tar utgangspunkt i at opplysningen han gir er riktig og at riktig fjellnavn da er Tomtind. Jeg ringte Terje Sandvær i dag og han bekrefter at det navnet som er brukt i bygda er Tomtindvatnet. Han beklaget for øvrig at han hadde glemt å ta med dette i sin høringsuttalelse. Min oppfatning er at Mathildebekken er det brukte navnet. Jeg vokste opp på Nesna og var mye langs bekken – som da ble omtalt som Mathildebekken av folk som bodde langs den og befolkningen for øvrig. Øyvind Jensen omtaler bekken som Mathildebekken i bind 3 av bygdebok for Nesna. Her henviser han til Mathilde Kristiansen som var en markant kvinne og bosatte seg i en liten stue ved bekken i 1920. Bekken kan vel ha blitt benevnt Nesnabekken/-elva før den tid, men i dag er det min klare oppfatning at det brukte navnet er Mathildebekken.»

*Språkrådet har gitt tilråding om skrivemåter av navna i saken i brev av 9.3.2023, se kopi av tilrådingbrev og navnesaksskjema. De enkelte navna er kommenterte, og skrivemåtene er grunnlagt i merknadskolonnen på navnesaksskjemaet. I tillegg har Språkrådet i e-post av 16.3.2023 korrigert tilrådinga for fjellnavnet *Tomskjevelen* til *Tommskjevelen*, se l.pnr. 18 på navnesaksskjemaet, og grunngevinga om forenkling av konsonantsekvensen *mm* til *ms* gjelder altså fra løpnummer 19 til 23.*

Kartverkets vurdering

Hugla

Øynavnet blir ifølge *Norsk stadnamnleksikon*, s. 226, uttalt [hog'ra], *Arkiv i Nordland* oppgir uttalen ['hoglä] uttale i nominativ, og ['hogen], uttale i dativ. *Norske Gaardnavne. Nordlands Amt* (1905) s. 115 oppgir uttalen som ['hoggra], dativ ['hogge[n]. Eier av bruk 21/1 oppgir øynavnet som *Hogla*. Notasjonsformene i lydskrifta varierer noe, men de ser likevel ut til å gjengi den samme uttalen for nominativ- og dativforma av stedsnavnet.

Sekundært har øynavnet også funksjon som navn på matrikkelgård 21 i Nesna kommune, og skrivemåten *Hugla* blei fastsatt med vedtak etter lov om stadnamn 30.8.1995 i navnesak 1995/3, og Kartverket har ikke funnet grunn til å gjenåpne navnesaken.

Trass i at rotvokalen blir opplyst å være *o*, har Kartverket fastsatt *Hugla* som skrivemåte for øynavnet i samsvar med den tilrådte skrivemåten og tidligere vedtak om gårdsnavnet. *Norsk stadnamnleksikon* tolker navnet slik at det inneholder ei ordrot med samme bakgrunn som ordet *haug*, og at det er i slekt med det tyske ordet *Hügel*, som betyr 'haug'. Oluf Rygh kommenterer i *Norske Gaardnavne. Nordlands Amt* (1905) s. 116 at navnet er eldgammelt, og at *Hugla* i Nesna har samme bakgrunn som øynavnet *Huglo* i Stord kommune.

Bruksnavna 21/1–4 er sammenfallende med gårdsnavnet. Eierne av brukene 21/1 og 21/4 har uttalt at de ønsker den historiske skrivemåten *Huglen*, og Kartverket har fastsatt denne skrivemåten ut fra § 5 tredje ledd i lov om stadnamn: «I saker om skrivemåten av nedervde bruksnamn har eigaren rett til å fastsetje skrivemåten dersom han kan dokumentere at den ønskede skrivemåten har vore i offentlig bruk som bruksnamn.» Kartverket finner skrivemåten *Huglen* dokumentert i matrikkelen av 1907 og i matrikkelutkastet 1950, og har derfor fastsatt den ønskede skrivemåten for disse to bruksnavna. Der brukseierne ikke har uttalt seg om hvilken skrivemåte som ønskes, har Kartverket fastsatt den tilrådte skrivemåten *Hugla*. Vi gjør oppmerksom på at **eierfastsatte skrivemåter ikke kan legges til grunn for skrivemåten av ev. adressenavn**, se lov om stadnamn § 4 tredje ledd, siste setning.

De avleda naturnavna er fastsatt i samsvar med tilrådingene, *Huglneset*, *Hugltinden*, *Huglbakken* og *Huglbakkhågen*.

Tomma

Øynavnet blir ifølge *Norsk stadnamnleksikon*, s. 456, uttalt [tom'ma], *Norske Gaardnavne. Nordlands Amt* (1905) s. 111 oppgir den samme uttalen, og skrivemåten på offentlige kart er *Tomma*, i samsvar med uttalen. Tolkninga av navnet er ikke klar, men det kan ha bakgrunn i et gammelnorsk øynavn *þomb*, omtalt i Snorres Edda. Skrivemåten *Tomma* er den eneste som er brukt på offentlige kart i dag, og skrivemåten er tilrådd av Språkrådet og fastsatt nå med vedtak etter lov om stadnamn av Kartverket.

Navn avleda av *Tomma* har to sammensetningsmåter, *Tomm-* og *Toms-*, som vel har bakgrunn i eldre og yngre navnelagingsprinsipper i språket. Det er grunn til å gå ut fra at navn som er sammensatt med *s*-former, har bakgrunn i kasusen genitiv. En rettskrivingsregel i norsk går ut på at bokstavsekvensen *mm* blir forenkla til *ms* når en binde-*s* (genitivs-*s*) blir lagt til *mm*. Men når et nytt navneledd uten blinde-*s* blir lagt til stammen *Tomm-*, så forenkler vi ikke *mm* til enkel *m*. Disse skrivereglene gjør at vi får skrivemåtene *Tommeidet*, *Tommfjorden*, *Tommtinden* og *Tommskjevelen*, men *Tomsvika*. Skrivemåten *Tomsvika* blei fastsatt i sak 2013/3, vedtaksdato 28.5.2014. I denne navnesaken er de avleda navna *Tomsvikåsan*, *Tomsvikdalen* og *Tomsvikvatnet* fastsatt.

Fjellnavnet *Tommtinden* er tatt inn på offentlige kart. På grunn av at navnet *Breitinden*, som har stått på offentlige kart siden det første gradteigskartet kom i 1908, er ukjent i dag, har Kartverket gitt navnet navnestatus og skrivemåtestatus historisk.

Nesnabekken og Mathildebekken

Navnet Nesnabekken kom inn i offentlig bruk ved at det blei tatt inn på det økonomiske kartet DM 191-5-4 fra 1976.

Et søk i Nasjonalbibliotekets tekstkorpus viser at Nesnabekken blir nevnt i Stortingsforhandlinger 1924 Vol. 73 Nr. 2a

<https://www.nb.no/items/b57b2b6dff2af595b55ec7abb7e4092d?page=103&searchText=Nesnabekken>

Øyvind Jenssen (bygdebokforfatter) omtaler Nesnabekken i et innlegg i Helgelands blad, 19.3.2018: «[...] Nesnabekken (eller Nesna-elven som den kalles i mange skriftlige kilder) [...]». Ut fra dette kan det virke som at Nesnabekken (ev. Nesnaelva) er et eldre navn enn Mathildebekken, og opplysninga fra kommunens saksbehandler om at Mathilde Kristiansen, som bekken nå blir oppkalt etter, bosatte seg ved bekken i 1920. Dette viser at Nesnabekken er et eldre navn enn Mathildebekken. Stedsnavn er nedarva immaterielle kulturminner, og Kartverket fastsetter begge navna til offentlig bruk. Ut fra opplysningene om at *Mathildebekken* i dag er det mest kjente navnet på denne bekken, har vi gitt navnet Mathildebekken status som hovednavn og *Nesnabekken* som undernavn. Hovednavn blir vist fram på kart, i motsetning til undernavn, men undernavn inngår i Sentralt stedsnavnregister, og de kan søkes opp her.

Navn som kommunen skal fastsette skrivemåten til

Etter lov om stadnamn § 7 første ledd har kommunen rett til å fastsette skrivemåten til blant annet adressenavn, grende- og bygdenavn, kommunale hyttefelt og kommunale skoler. Navna som kommunen skal fastsette skrivemåten til, er merket med **K** i vedtakskolonnen i navnesaksskjemaet, dvs. løpenumrene 10, 11, 22–25.

Etter lov om stadnamn § 4 tredje ledd er Kartverkets vedtak retningsgivende for de skrivemåtene av navna som kommunen skal fastsette. Eierfastsatte skrivemåter av bruksnavn skal ikke legges til grunn for normeringa av andre stedsnavn, se § 4 tredje ledd, siste setning. Dersom Kartverkets vedtak blir stående uten at de blir påklagd, legger vi derfor til grunn at kommunen vedtar de samme skrivemåtene for de navna som kommunen har ansvar for

Når Nesna kommune har gjort vedtak om skrivemåten til de navna som kommunen har ansvar for, skal vedtaka meldes til Sentralt stedsnavnregister, se lov om stadnamn § 14 andre ledd. Adressenavn skal føres i matrikkelen, og de vil bli henta inn i Sentralt stedsnavnregister derfra.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaka blir gjort kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Vedtak som gjelder skrivemåten av bruksnavn, skal kommunen sende melding om direkte til brukseierne.

Bruksnavn

Vedtak om skrivemåten av gardsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identisk med gardsnavnet, eller der gardsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget

bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved gyldig dokumentasjon. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Klage

Vedtaket om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldinga om vedtaket er kommet fram til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldinga skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivinga må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til klagenemnda for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Med vennlig hilsen

Yngve Evjenth
fylkeskartsjef

Aud-Kirsti Pedersen
stedsnavnansvarlig

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent ut fra interne rutiner.

Lenker: [Lov om stadnamn](#)
[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Vedlegg:

Navnesaksskjema
Kartutsnitt fra eldre kart
Tilråding fra Språkrådet

Kopi

SPRÅKRÅDET
NORDLAND FYLKESKOMMUNE